

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi polji. Veljajo v tiskarnicijemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za polleta 1 gld. 80 kr., za četrtoleta 90 kr. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za polleta 2 gld. 20 kr., za četrtoleta 1 gld. 15 kr. nov. den.

~ V Ljubljani v sredo 12. decembra 1866. ~

Gospodarske stvari.

Jék glasú

„o potrebi učilnic za kmetijstvo“

v 24. listu „Novic.“

Človeštvo se množi; njegove potrebe so čedalje večje; državne okoliščine so se vse predrugačile, ž njimi pa tudi davki čedalje viši narastli. Zatoraj je jasno kot beli dan, da zemlja, obdelavana po starodavni navadi, ne more s pridelki svojimi zadostiti vsem tem potrebam, in ker prostor zemljišč se ne dá širiti, tedaj treba prevdarjati, kako je mogoče dohodke posestev pomnožiti in na višo in boljšo stopnjo povzdigniti.

Vse to se dá doseči le po poduku.

Kje pa more kmetiško ljudstvo naše zajemati poduk?

Kje neki, kakor tam, kjer se sicer mladina podučuje, — v šolah, ki so za ta poduk osnovane.

Take učilnice se morajo brez obotavljanja napraviti; če ne, nas čaka popolnoma obožanje kmetovalcev; saj to pričujejo neprenehane prodaje posestev. Toraj, gospodje, ki imate v rokah blagor dežele, spolnite zvesto nalogo svojo, in pomagajte nam iz nadlog: napravite nam učilnic za kmetijstvo, tako, da brez ovinkov v svojem maternem jeziku se podučuje mladina naša v vsem, kar je vedeti treba kmetiškemu gospodarju, da bode več znal kot hlapec njegov.

Zmiraj beremo, da Avstrija je „Agricurstaat“, in to je resnica; ako pa je to: napravite učilnice, da se izredí izvedeni kmetijski stan, ki bode napredoval a se ne držal samo tega, kar so stari očetje njegovi znali, kateri niso desetine potrebščin imeli, ki jih imamo dandanašnji.

Dr. O.

Gospodarske skušnje.

* Dober svét sená si privarovati. V gospodarstvu, ktero spada h kmetijski šoli v Bois-Bougy-u pri Nionu v Švajci, je ta-le navada živini pokladati, ki ima prav koristne nasledke.

Senó se meša s tretjim delom slame, in reže se kakor pri nas rezanica; s slano vodo se pomoči, potem pa se nabaše v kadí ali v sode in prav dobro potlači. V kakih 48 urah, kakor namreč je gorkota ali potem kakor je krma vlažna, začne precej močno vreti; s tem pa se debelejše bilke zmehčajo in klaja dobí prijeten duh, da živina prav rada po nji sega; posebno molzne krave jo rade žrejo. Slabeji mrvi se mora, kadar se s slamo meša, pridjati po primeri še ogršičnih preš, zrezane pese ali pa vinskih preš.

Da tako napravljena klaja prav dobro tekne tudi pitavni živini, tega ni treba še posebno omenjati.

Ko se je živinska klaja tako napravila, se more tudi veliko lože v enake deleže (porcijone) spraviti, posebno zato, ker taka klaja ni v velicih kupih.

Tako napravljena klaja je tudi konjem, ovcam in še celó prešičem všeč. Skušnja se je s prešiči v Bois-Bougy-u napravila, kjer so marsiktero zimo kakih 20 prešičev samo s tem dobro izredili, da so otavo mešali s slamo tako, kakor je bilo gori povedano od sená (mrve).

* Vinski cvét iz murbovih jagod. Kmetijske pridelke na korist obrniti je ena tistih umetnosti, s kterimi se koplje zlata ruda. — Naj vam podam tukaj eno tacih skušinj, in to je: iz murbovih jagod napravljati vinski cvet. Znano je, da donaša murbovo perje ena leta sem svilorejcem malo dobička, in to od tega časa, kar bolezen svilne črviče napada. Naravoznanci se o tem prepirajo, ali je črv ali drevó bolezen kriv, in so se v tem zedinili, da ne vejo nobenega zdravila. Nekteri svilorejci na južnem Francozkem so popustili svilorejo, in gosp. Feliks Boyer je začel namesti perja sad (jagode) murbovega drevesa na korist obračati. In tako je on pri gosp. Flandrinu, posestniku v Manduelu, iz 300 funtov murbovih jagod dobil 100 litrov soka in iz tega izlekel 14 do 15 odstotkov vinskega cveta in sicer tako močnega, da je najboljšemu enak. Pridelek vsacega drevesa, na katerem so že jagode, je viši, če se jagode njegove namesti perja porabijo. Murbove jagode brati ne prizadene nobene težave; dovelj je, če se le kaka rantaha ali plahta, ali več rijuh pod drevo razgrne, in murba primérno potrese, da le zrele jagode z drevesa padejo; tako se trese murba vsak drug dan, zato ker niso murbove jagode vse ob enem zrele. Kdor zna iz družega sadú vino ali žganje napravljati, ta bo kmalu tudi pri murbah pravo zadel.

* Gnojnica dober gnoj za vinograde. Kakor je znano, napravi se v vinu, če se dolgo hrani, trda tvarina, tako imenovani vinski kamen, ki iz vinske kisline in kalija obstaja. Te pepélove stvari je večidel malo v prsti, in je je po neprenehnem pridelovanji grozdja na istem zemljišču vedno manj. Zavoljo tega morajo vinogradniki skrbeti, da svoje vinograde s takim gnojem gnojé, v kterem je imenovane pepélove tvarine dovelj. V hlevnem gnoji je samo na sebi malo kalija ali pepélika, ker ravno ta kali, ki ga s klajo živina dobiva, ne pride z blatom od živine, ampak se po scavnici od nje oceja. Scavnica ali po nji gnjilobi napravljena gnojnica je tedaj tisti gnoj, ki je posebno dober za vinograde in jim namestuje kali, ki ga nogradom toliko odvezamemo. V več krajih na Renu so poljedelci resnico tega spoznali in se prepričali, da, če se vinogradi včasih z gnojnico gnojé, se po nji ne debelí le trtni les, ampak tudi grozdje se